

Na Kuks se vrátili trpaslíci ze Šporkovy éry

Barokní hospital v Kuku předčasně zahájil turistickou sezonu. Novinkou jsou repliky trpaslíků ze Šporkovy éry, originály v roce 1740 odnesla velká povodeň.

Tomáš Plecháč
redaktor MF DNES

KUKS Barokní hospital Kuku, který v posledních dvou letech pokaždé překonal stotisícovou hranici návštěvnosti, díky předčasnému nástupu jara už zahájil letošní turistickou sezonu. V ní nabízí také několik novinek. Základní prohlídkový okruh doplnily repliky trpaslíků ze Šporkovy éry, novou akcí bude historická slavnost Baroko na oko a hospital poprvé nabídne komentované prohlídky bylinkové zahrady. Do konce března je otevřen o víkendech, od dubna už každý den kromě pondělí.

V dobách hraběte Františka Antonína Šporka stávalo podél závoďiště na louce u břehu Labe pod hospitálem 40 trpaslíků na podstavcích. V roce 1740 pískovcové skulptury vzala povodeň, dochovalo se pouze devět torz. Letos poprvé od poloviny 18. století veřejnost bude moci vidět

trpaslíky v původní podobě. Student fakulty restaurování na pardubické univerzitě Jan Prokýšek vyrobil identické sádrové repliky trpaslíka, jednu barevnou, druhou s kamennou patinou.

„Obě sochy jakož i původní torza návštěvníci uvidí ve druhém sále prohlídky, doplní tam vyprávění o lázeňském areálu a radovánkách šlechty, která se sem ve Šporkových dobách sjížděla,“ říká kukušský kastelán Libor Švec.

Jan Prokýšek sochy vytvořil jako svou diplomovou práci, na sočtuřácích pracoval intenzivně půl roku. Vzorem mu byly fragmenty původních soch a také dobová rytina, inspiroval se i jinými soubory trpaslíků ze stejného období.

„Na kamenné torzo jsem vytvořil formu ze sádry a silikonu, odlitek jsem potom doplnil o chybějící části. Myslím si, že výsledek je dobrý. I mě samotného překvapilo, jak se to nakonec povedlo,“ popisuje autor.

Metr vysoký trpaslík představuje tyrolského střelce s mušketou a dýmku. „Různé historické dokumenty částečně dokládají, že by takhle nějak mohl vypadat. V 18. století se trpaslíci zobrazovali s atypickým, zkřiveným obličejem,“ připomíná kukušský průvodce Milan Horák.

Všech 40 soch stálo ve dvou řadách na louce pod hospitálem zhruba od roku 1712. Už v té době byly barevné. „Umělci tehdy sochy zcela běžně pomalovali, aby je barvou zvýraznili,“ upozorňuje Horák. Svědectví o jejich vzhledu a hlavně uspořádání přináší kromě historických grafických listů také obrazy, jeden z nich visí právě ve druhém prohlídkovém sále, nebo trojrozměrný model kukušského panství nacházející se ve stejné místnosti.

Na základním prohlídkovém okruhu přibyl rovněž exponát připomínající původ hospitalu. Hrabě Špork ho postavil jako zaopatřovací ústav pro starce a válečné veterány. Na zdech sálu nově visí zrestaurované cedule se jmény členů řádu milosrdných bratří, kteří na Kuku mezi lety 1747 až 1935 o staré muže pečovali a byli na zdejších hřbitově pochováni.

Za bylinkami s průvodcem

Památkáři se rozhodli návštěvníkům ukázat i originální dokumenty, které starci a veteráni potřebovali, aby je ústav přijal: potvrzení o bezúhonnosti, nemajetnosti či lékařské osvědčení. Zajímavostí je domovní řád.

„Říká například, že klienti ústavu mají co nejpřísněji zakázáno mít na pokojích alkoholické nápoje. Za alkohol se nepovažovalo víno a pivo, ný-

brž kořalka,“ vysvětluje průvodce.

Zájem návštěvníků o obnovenou bylinkovou zahradu pracovníci hospitalu přivedl na nápad nabízet její komentované prohlídky. Konat se budou podle počasí od května do září. Venkovní exkurze zájemce seznámí s historickou funkcí zahrady, s jejím vývojem i současným využitím a představí nejzajímavější druhy rostlin. Do konce března bude hospital otevřen pouze o sobotách a nedělích, od dubna už každý den kromě pondělí. Vstupné se nemění, cena vstupenky na základní prohlídkový okruh zůstává na stokoruně.

Otevírací akcí sezony bude dubnový běžecký závod Zkus maraton Kuku. Sezona přinese všechny tradiční události, jako jsou zahradnické trhy, vinobraní nebo cyklus letních koncertů Hudební léto Kuku. Novinkou bude červnová historická slavnost Baroko na oko, která návštěvníkům v netradičním pojetí představí tuto uměleckou epochu. „Chceme lidem představit příběh Kuku a přiblížit život v době jeho největší slávy. A alespoň naoko si baroko vyzkoušet,“ říká Filip Košťál z pořádatelské společnosti Revitalizace Kuku.

Slavnosti budou probíhat v celém barokním areálu: na nádvoří, v bylinkové zahradě, na protějším břehu Labe v někdejších barokních lázních kolem kaskádového schodiště. Návštěvníci budou potkávat prvody urozených pánů, komtes a dvorních dam, kejklíře, artistry i hudebníky. Louky mezi Kuksem a hospitálem obsadí početná jednotka císařských vojáků, chybět nebude turnaj na koních. Živé obrazy kostýmovaných herců představí život v Kuku před třemi staletími.

Mimořádně se uskuteční také večerní prohlídky. Výtěžek organizátoři věnují na obnovu Braunova Betléma. Revitalizace Kuku v současnosti připravuje projekt na vybudování doprovodné infrastruktury v okolí barokních soch v Novém lese u Kuku. Na parkovišti má vzniknout moderní informační centrum, k Betlému povede nový prohlídkový okruh, v plánu je také obnova zeleně a cest.

V první sezoně po dvouleté rekonstrukci Kuku navštívilo rekordních 140 tisíc turistů, vysoký zájem si památka udržela i v loňském roce. Do hospitalu zavítalo víc jak 113 tisíc platících návštěvníků. Podle kastelána přibývají zahraniční výletníci, zejména z Německa a Nizozemí. Vloni Kuku získal významná ocenění, stal se stavbou roku 2016 a uspěl v soutěži DestinaCZE, pořádané agenturou CzechTourism. Vyhrál kategorii Fénix - Znovuzrozený projekt.

Poprvé od poloviny 18. století lze na Kuku vidět trpaslíky v původní podobě. Student fakulty restaurování na pardubické univerzitě Jan Prokýšek vyrobil identické sádrové repliky.

Novinka Přibyl rovněž exponát připomínající původ hospitalu. Hrabě Špork ho postavil jako zaopatřovací ústav pro starce a válečné veterány.

2x foto: Lukáš Urban

Na Kuks se vrátili trpaslíci ze Šporkovy éry

13.3.2017 Mladá fronta DNES str. 16 Hradecký kraj

Tomáš Plecháč Univerzita Pardubice

Barokní hospital v Kuksu předčasně zahájil turistickou sezonu. Novinkou jsou repliky trpaslíků ze Šporkovy éry, originály v roce 1740 odnesla velká povodeň.

KUKS Barokní hospital Kuks, který v posledních dvou letech pokaždé překonal stotisícovou hranici návštěvnosti, díky předčasnému nástupu jara už zahájil letošní turistickou sezonu. V ní nabízí také několik novinek. Základní prohlídkový okruh doplnily repliky trpaslíků ze Šporkovy éry, novou akcí bude historická slavnost Baroko na oko a hospital poprvé nabídne komentované prohlídky bylinkové zahrady. Do konce března je otevřen o víkendech, od dubna už každý den kromě pondělí.

V dobách hraběte Františka Antonína Šporka stávalo podél závodíště na louce u břehu Labe pod hospitélem 40 trpaslíků na podstavcích. V roce 1740 pískovcové skulptury vzala povodeň, dochovalo se pouze devět torz. Letos poprvé od poloviny 18. století veřejnost bude moci vidět trpaslíky v původní podobě. Student **fakulty restaurování na pardubické univerzitě** Jan Prokýšek vyrobil identické sádrové repliky trpaslíka, jednu barevnou, druhou s kamennou patinou.

„Obě sochy jakož i původní torza návštěvníci uvidí ve druhém sále prohlídky, doplní tam vyprávění o lázeňském areálu a radovánkách šlechty, která se sem ve Šporkových dobách sjížděla,“ říká kukský kastelán Libor Švec.

Jan Prokýšek sochy vytvořil jako svou diplomovou práci, na skulpturách pracoval intenzivně půl roku. Vzorem mu byly fragmenty původních soch a také dobová rytina, inspiroval se i jinými soubory trpaslíků ze stejného období.

„Na kamenné torzo jsem vytvořil formu ze sádry a silikonu, odlitek jsem potom doplnil o chybějící části. Myslím si, že výsledek je dobrý. I mě samotného překvapilo, jak se to nakonec povedlo,“ popisuje autor. Metr vysoký trpaslík představuje tyrolského střelce s mušketou a dýmkou. „Různé historické dokumenty částečně dokládají, že by takhle nějak mohl vypadat. V 18. století se trpaslíci zobrazovali s atypickým, zkřiveným obličejem,“ připomíná kukský průvodce Milan Horák.

Všech 40 soch stálo ve dvou řadách na louce pod hospitélem zhruba od roku 1712. Už v té době byly barevné. „Umělci tehdy sochy zcela běžně pomalovávali, aby je barvou zvýraznili,“ upozorňuje Horák. Svědectví o jejich vzhledu a hlavně uspořádání přinášejí kromě historických grafických listů také obrazy, jeden z nich visí právě ve druhém prohlídkovém sále, nebo trojrozměrný model kukského panství nacházející se ve stejné místnosti.

Na základním prohlídkovém okruhu přibyly rovněž exponáty připomínající původ hospitalu. Hrabě Špork ho postavil jako zaopatřovací ústav pro starce a válečné veterány. Na zdech sálu nově visí zrestaurované cedule se jmény členů řádu milosrdných bratří, kteří na Kuksu mezi lety 1747 až 1935 o staré muže pečovali a byli na zdejších hřbitově pochováni.

Za bylinkami s průvodcem

Památkáři se rozhodli návštěvníkům ukázat i originální dokumenty, které starci a veteráni potřebovali, aby je ústav přijal: potvrzení o bezúhonnosti, nemajetnosti či lékařské osvědčení. Zajímavostí je domovní řád.

„Říká například, že klienti ústavu mají co nejpřísněji zakázáno mít na pokojích alkoholické nápoje. Za alkohol se nepovažovalo víno a pivo, nýbrž kořalka,“ vysvětluje průvodce. Zájem návštěvníků o obnovenou bylinkovou zahradu pracovníky hospitalu přivedl na nápad nabízet její komentované prohlídky. Konat se budou podle počasí od května do září. Venkovní exkurze zájemce seznámí s historickou funkcí zahrady, s jejím vývojem i současným využitím a představí nejzajímavější druhy rostlin. Do konce března bude hospital otevřen pouze o sobotách a nedělích, od dubna už každý den kromě pondělí. Vstupné se nemění, cena vstupenky na základní prohlídkový okruh zůstává na stokoruně.

Otevírací akcí sezony bude dubnový běžecký závod Zkus maraton Kuks. Sezona přinese všechny tradiční události, jako jsou zahradnické trhy, vinobraní nebo cyklus letních koncertů Hudební léto Kuks. Novinkou bude červnová historická slavnost Baroko na oko, která návštěvníkům v netradičním pojetí představí tuto uměleckou epochu. „Chceme lidem představit příběh Kuksu a přiblížit život v době jeho největší slávy. A alespoň naoko si baroko vyzkoušet,“ říká Filip Košťál z pořádající společnosti Revitalizace Kuks.

Slavnosti budou probíhat v celém barokním areálu: na nádvoří, v bylinkové zahradě, na protějším břehu Labe v někdejších barokních lázních kolem kaskádového schodiště. Návštěvníci budou potkávat průvody urozených pánů, komtes a dvorních dam, kejklíře, artistry i hudebníky. Louky mezi Kuksem a hospitém obsadí početná jednotka císařských vojáků, chybět nebude turnaj na koních. Živé obrazy kostýmovaných herců představí život v Kuksu před třemi staletími.

Mimořádně se uskuteční také večerní prohlídky. Výtěžek organizátoři věnují na obnovu Braunova Betléma. Revitalizace Kuks v současnosti připravuje projekt na vybudování doprovodné infrastruktury v okolí barokních soch v Novém lese u Kuksu. Na parkovišti má vzniknout moderní informační centrum, k Betlému povede nový prohlídkový okruh, v plánu je také obnova zeleně a cest.

V první sezoně po dvouleté rekonstrukci Kuks navštívilo rekordních 140 tisíc turistů, vysoký zájem si památka udržela i v loňském roce. Do hospitálu zavítalo víc jak 113 tisíc platících návštěvníků. Podle kastelána přibývají zahraniční výletníci, zejména z Německa a Nizozemí. Vloni Kuks získal významná ocenění, stal se stavbou roku 2016 a uspěl v soutěži DestinaCZE, pořádané agenturou CzechTourism. Vyhrál kategorii Fénix – Znovuzrozený projekt.

Foto popis| Novinka Přibyly rovněž exponáty připomínající původ hospitálu. Hrabě Špork ho postavil jako zaopatřovací ústav pro starce a válečné veterány.

Foto popis| Poprvé od poloviny 18. století lze na Kuksu vidět trpaslíky v původní podobě. Student **fakulty restaurování na pardubické univerzitě** Jan Prokýšek vyrobil identické sádrové repliky.

Foto autor| 2x foto: Lukáš Urban

O autorovi| Tomáš Plecháč redaktor MF DNES

Regionální mutace| Mladá fronta DNES - Hradecký kraj